

KORTIL

HKD

Svjetlan Junaković

Računam na tebe 110 % – 30. ožujka – 26. travnja 2023.

Svjetlan Junaković

Računam na tebe 110 %

Galerija Kortil

30. ožujka – 26. travnja 2023.

Čudnovate kombinacije bića i stvari naseljuju crteže, skulpture i reljefe Svjetlana Junakovića. Zaigran, raspričan, maštovit, slobodan, velike kiparske izražajnosti, jedan je od najinventivnijih i najosebujnijih suvremenih hrvatskih kipara figurativnog izričaja. Milanska Brera i hrvatski kipar moderne Kosta Angeli Radovani odredili su mu put – figurativno kretanje i figurativno sidrište. Podsjetimo i na činjenicu da je uspjeh i visoku međunarodnu poziciju stekao na području ilustracije (nekoliko stotina ilustriranih knjiga u tridesetak zemalja, tridesetak nagrada i priznanja za ilustraciju). Ali on gotovo ne dijeli medij skulpture od medija crteža, slike i ilustracije: *U ovom poslu vjerujem u jaku osobnost, i po tome mi je bavljenje ilustracijom ili kiparstvom isto. Obje grane danas trebaju, prije svega, jaku ideju.*

Da, ideja usmjerava njegovo umjetničko htijenje: i kako će osobnim pristupom ostvariti skulpturu i kako će likovnim sredstvima verbalizirati svoju priču i kako će raznim elementima figurativnog jezika filma, stripa, književnosti ili popularne glazbe ostvariti prepoznatljivo svoju izričajnu cjelinu. Jer ideju skulpture tumači kroz naraciju, predočavanjem obilja razigranih pojedinosti, asocijacija i dosjetki, svaka je njegova skulptura pripovijedanje. Ne samo o motivu. O formi, površini, boji, materijalu, dekoraciji, o eklekticizmu i postmodernističkom miješanju stilova, o ljepoti i ružnoći u umjetnosti i u životu, o akciji i mijenama. Autorovim riječima rečeno: *Meni je samo do glagola, imenice me ne zanimaju.*

Ali zanimaju ga neočekivane situacije, duhovite, zafrkantske i provokativne teme koje otvaraju poglede, šire vidike i prostore. Primjerice, skulpture *Zeleni konj – Bijeli konj* (2016.), jedna uz drugu, šahovskim glavama okrenute u suprotnim smjerovima, nije li to humorni komentar osobne pozicije, stanja neriješenosti, situacije bez pobjednika? A voluminozne dijelove skulptura istanji je do te mjere da gotovo negiraju kiparsku narav forme. Visoke noge ovijene užetom nose izdužena konjska tijela, nerealno predimenzionirana, horizontalno i vertikalno postavljenih kompozicijskih linija. To njegovo trodimenzionalno crtanje u prostoru, ne doziva li blizinu poetike Alberta Giacomettija?

Kako se samo zabavlja pretrpanošću, preobiljem, preuveličavanjem, pretjerivanjem u detaljima! Pripovijedanje je njegov izbor. Pripovijedanje ga vodi do forme. Kako u crtežu, tako u skulpturi. Forma se, tvrdi autor, može preslagivati, miješati, mijenjati odbačenim, odloženim, pronađenim ready-made predmetima. I ne mora biti savršena ni završena ni jasna, važno da je slojevita, vedra, aktualna, da nasmijava, da pripovijedanje traje, da ima britku poruku i da odražava autorov sud. Evo i potvrde: kiparski *Autoportreti* (s pticama, s ajkulama, s Romulom

Izdavač: HKD/Galerija Kortil

Za izdavača: Edvin Liverić Bassani

Tekst: Branka Arh

Fotografije: Stanko Vrtovec, Srećko Budek,
Ivan Posavec, Ela Junaković, Svjetlan Junaković

Dizajn: Vesna Rožman

Rijeka, ožujak/travanj 2023.

Zahvaljujemo Odjelu za kulturu Grada Rijeke,
Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske i
Primorsko-goranskoj županiji na podršci

i Remom, s konjem i šahovskim figurama, 2013. / 2014.) nisu doslovni. Njima je ostvario događaj, činjenje, kiparsko pripovijedanje, akciju. Ne fizionomiju. Fizionomija mu nije bila važna. Poznati motivi poslužili su mu kao metafore kojima je na vedri kiparski način, dinamičnom razigranošću oblika, boja i ritmova izrazio samoironiju i demistifikaciju vlastite osobnosti. Prije svega, svoju nevjerojatno raspričanu imaginaciju. Pa su i njegov model antijunaka po kanonu stripa i akcijskih filmova (*Hapšenje Andrije Terpentina*, 2019.) i njegova volja za aktualiziranjem zbivanja i suprotstavljanjem mišljenja (*Ljevica ponovno udara*, 2018.) rezultirali vrcavim skulpturalnim interpretacijama.

Nadalje, skulpture s obilježjima pop-kulture: nabildano tijelo *Šampiona* (2018.) urešeno je tetovažama, crtežima, zapisima, porukama, dosjetkama koje nasmijavaju, zabavljaju, progovaraju o aktualnoj stvarnosti, aludiraju na stvarne događaje i osobe, podsmjehuju se uvriježenom poimanju lijepog i monumentalnog u kiparstvu, uvjerenju da snaga kiparskog djela ovisi o veličini. Kako samo akumulira bitne aspekte iz različitih umjetničkih područja da bi vlastitim kiparskim govorom iskazao ironijski stav prema kriteriju reprezentativnog (bolje rečeno, uzvišenog) koncepta skulpture! *Octopussy* (2018.), ženski lik s umnoženim nogama-kracima, duhovita je interpretacija kontraposta, temeljnog načela u oblikovanju antičkih skulptura. Nazivom priziva akcijski triler o Jamesu Bondu iz 1983. s književnom podlogom lana Fleminga. Na toj je liniji izgradio i lik *Casanove*, slavnog zavodnika i pustolova (svoje ljubavne podvige i afere opisao je u autobiografiji). Prikazao ga je na svoj karikaturni način – kao ogoljelu figuru s fragmentima ruku na slabašnom tijelu (narativima njegovih avantura), lica skrivenog Zannijevom maskom dugog nosa (riječ je o pronicljivom prevarantu iz *comedia dell'arte*).

Nastojim istaknuti uvažavanje figure i predmetnosti u njegovom djelu. A treba zamijetiti i važnost boje koja se sasvim otvoreno i prirodno naselila u njegovu skulpturu. U širokim registrima. Negdje pojačava (s)tvornost volumena, negdje nestvarnost iluzije. U drvenoj skulpturi *Hecho en México* (2018., portret Frida Kahlo, meksičke slikarice tragične sudbine) u vidu raspričane dekoracije, raskošnog aranžmana šarenog umjetnog cvijeća. Obilna dekoracija i naracija u gornjem dijelu skulpture koincidira s minimalističkom jednostavnošću donjeg dijela. Druga portretna skulptura pod nazivom *Frida Kahlo* (2018.) smirenija je. Na punom valjkastom volumenu drvenog tijela gotovo nema narativnih pojedinosti, tek diskretni cvjetni vjenčić na glavi. Instalacija od pet tuba slikarskih boja na ramenu spojena je direktno na njezino srce pa se može percipirati kao autorov iskaz bliskosti s njezinim umjetničkim i ljudskim angažmanom.

Podsjećam da je portrete pušača (*Šibenik – Pušači*, 2016. – 2019.) prvotno oblikovao u visokom reljefu na tradicionalan način. Nije bio zadovoljan rezultatom pa je razbio već dovršene terakotne reljefe. Dogodilo se to da je u razbijenim dijelovima prepoznao onaj govor forme koji mu otvara beskrajne mogućnosti preobražavanja: povezivanjem krhotina, kombiniranjem i dodavanjem različitih naoko nespojivih materijala (akristala, epoksidnih smola, drva, željeza, bakra) oblikovao je nove portrete, glave grubih lica potrošenih životom, likove na osjetljivoj rubu karikature i groteske. Baš su dodani materijali u slobodnom kombiniranju formi dali život,

svježinu, omogućili razigranost, uslojavanje pričljivih elemenata, ekspresiju emocija. Nanizani u friz na zidu, prizivaju gotički vijenac glava Jurja Dalmatinca sa šibenske katedrale.

U oblikovanju skulpture i definiranju formalne koncepcije svojega iskaza, Junaković se često oslanja na ideju prethodno zabilježenu crtežom. Što znači da skulptura i crtež nastaju iz istog stvaralačkog poriva. Može se reći i ovo: crtež ga određuje u svim njegovim aspektima. U cjelini *Računam na tebe* (2019., rečenica posuđena iz filma *Kramer protiv Kramera*) linijskom protežnošću i ulančavanjem kadrova slijedi slobodne, gotovo nekontrolirane asocijacije. One jesu slobodne, ali posjeduju konstrukciju i kompoziciju, artikulaciju punog i praznog prostora, organizaciju linija, boja i tekstura, smisao riječi i brojeva (*računam ne tebe uvijek, always, sutra, 3%, 43,2%, 85%, 100%, 110%*). S iskustvom stripovskog i filmskog nizanja kadrova, nesigurnim dječjim rukopisom ilustriraju neko pomaknuto, konceptualno vrijeme. Ponekad riječi u crtežima nadrastaju prikaz. Ili se to meni samo čini. Uz pažljivo iščitavanje, likovi postaju bliski, poznati. Ni izmišljeni ni neobični, već bliski, nositelji nama poznatih značenja. Punu referenciju i identitet dobivaju u zapisu na crtežu koji prati skulpturu istog naziva: *Ne računam više na nikoga pa ni na tebe – umirući junak(ović) kojeg ljube vrele usne žene*.

Tako Junaković ustrajava po svome, na svojoj sasvim posebnoj postmodernističkoj figuraciji. Nikada bez stava. Ni onda kada izgovara ozbiljne kritike ni onda kada upućuje na dvosmisleno, humorno, ironično i autoironično iščitavanje djela. I da, ponosan je na svoju izdvojenu kiparsku poziciju – s druge strane redukcije, minimalizma, sinteze, konstrukcije, dakle, izvan važećih odrednica u vrjednovanju suvremene skulpture. Siguran u moć umjetnosti. I danas, čini se, u svakom njegovom djelu s njim je Walt Disney njegova djetinjstva, kao veliki san i kao crtačko-kiparska priča o djetinjstvu umjetnosti i djetinjstvu svijeta.

Branka Arh

Hapšenje Andrije Terpentina, 2019., 74 x 132 x 28 cm (foto: Srećko Budek)

Iz serije
Šibenik – Pušaći
2016. – 2019.
(foto: Autor)

Iz serije
Šibenik – Pušaći
2016. – 2019.
(foto: Autor)

U škripcu, 2022.
88 x 40 x 19 cm
(foto: Ivan Posavec)

Iz serije Šibenik – Pušaći, 2016. – 2019. (foto: Autor)

Umirući junak kojeg ljube vrele usne žene, 2019.
82 x 118 x 88 cm (foto: Srećko Budek)

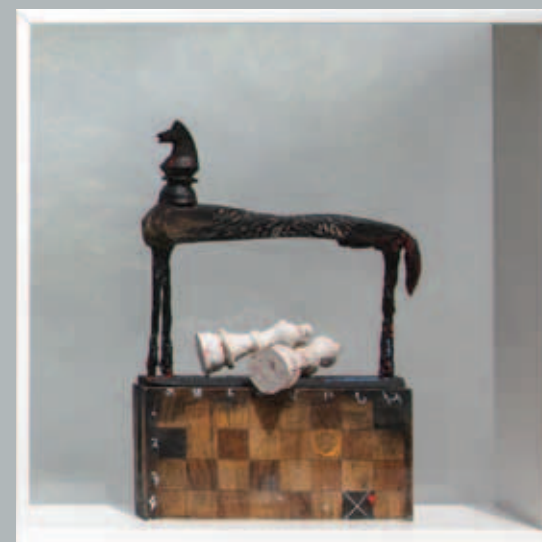
Autoportret s ajkulama, 2013./14.
70 x 70 x 20 cm (foto: Stanko Vrtovec)

Autoportret s Romulom i Remom, 2013./14.
70 x 70 x 20 cm (foto: Stanko Vrtovec)

Autoportret s pticama, 2013./14.
70 x 70 x 20 cm (foto: Stanko Vrtovec)

Autoportret s kraljem i kraljicom, 2013./14.
70 x 70 x 20 cm (foto: Stanko Vrtovec)

Autor (foto: Ela Junaković)

Rođen je 1961. u Zagrebu. Diplomirao je kiparstvo na *Accademia di Belle Arti di Brera* u Milanu 1985. Od tada se kontinuirano bavi crtežom, ilustracijom i skulpturom. Ilustrator je s tridesetak međunarodnih nagrada. Sudjelovao je pet puta na svjetskoj izložbi dječjih ilustracija u Bologni, dva puta na Bijenalu u Bratislavi, uvršten je na izložbu *Deset europskih ilustratora* u Japanu. Autor je brojnih knjiga za djecu izdanih u više od 30 zemalja. Nagrađen je za najbolju knjigu u Španjolskoj (2007.) i u Italiji (2008.). Za knjigu *Gran libro de los retratos de animales* (OQO editora, Španjolska) nagrađen je nagradom *Bologna Ragazzi Award* (2008.). Kao hrvatski predstavnik, dva puta je bio nominiran za *Hans Christian Andersen Illustrator Award*, najznačajniju nagradu za dječju ilustraciju.

Nagradu *Ivana Brlić-Mažuranić* dobio je 1994. i 1998., Nagradu *Grigor Vitez* 1998., 1999. i 2002., zlatnu plaketu Bijenala u Bratislavi 2001. za knjigu *Mit Pauken und Trompeten*, nagradu na Trijenalu hrvatskog crteža 2002. Dobitnik je najveće godišnje hrvatske državne nagrade za kulturu, Nagrade *Vladimir Nazor* (za izložbu skulptura *Radí se o tom, da zaustavim konja* u Gliptoteci HAZU-a u Zagrebu, 2015.).

Najznačajnije izložbe: Zagreb (Galerija *Klovićevi dvori*, 2007.), Napulj (*Palazzo delle arti Napoli*, 2008.), Siena (*Museo del bambino*, 2009.), Genova (*Galleria d'Arte Moderna*, 2009.), Mexico City (*Metaforas Visuales, Galeria Central de la ENPEG*, 2011.), Monza, München, Bologna, Firenca, Zagreb (*Gliptoteka HAZU*, 2015., Muzej za umjetnost i obrt, 2020.)

Njegov animirani film *Moj put*, u produkciji *Bold studija* iz Zagreba, proglašen je najboljim filmom na Hrvatskom festivalu animiranog filma 2010., predstavljen je i na festivalu u Annecyju te na još stotinjak festivala diljem svijeta.

Autor je lutaka i scenografije više puta nagrađivane predstave *Ko je Šlemil šel v Varšavo, Lutkovnog gledališča* u Mariboru.

Od 2016. ekskluzivno surađuje i izdaje knjige za *The Magic Elephant Books* iz Guilina u Kini. Predaje ilustraciju na internacionalnoj ljetnoj školi u Sarmedeu (Italija) od 2002., uz brojna predavanja u Rimu (*Museo nazionale delle arti e tradizioni popolari*), Veroni (*Galleria d'arte moderna*), Padovi, Monzi, Miranu, Vicenzi, Mexico Cityju, Lisabonu, na internacionalnoj školi ilustracije u Valladolidu u Španjolskoj, na masteru sveučilišta u Padovi i *Icon masteru u Madridu*. Član prestižnog žirija međunarodnog Sajma dječje knjige u Bologni.

Redoviti je profesor na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu.

<https://www.junakovic.art/>

Galerija Kortil – Strossmayerova 1 – Rijeka

ponedjeljak – petak: 10 – 13 i 17 – 20 sati, subota: 10 – 13 sati

www.hkd-rijeka.hr/galerijakortil

facebook.com/galerijakortil

instagram.com/galerijakortil